

НА ШЛЯХУ ДО ГЕНДЕРНОЇ ГАРМОНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Назаров М.С.,

студент факультету ТеСЕТ СумДУ

На сьогоднішньому етапі трансформації нашого суспільства простежується підвищений інтерес до соціокультурних чинників в житті українського соціуму. Найбільш ґрунтовно термін "соціокультурний" проаналізував вчений П.Сорокін, який вважав, що соціологія досліджує соціокультурні явища у всіх різноманітних типах зв'язків. Він акцентував увагу на факті, що не існує чіткої демаркаційної лінії між суспільством і культурою, а є лише одна соціокультурна реальність.

Оскільки жіночі дослідження на базі феміністських груп передували гендерним, досі значна кількість гендерних курсів присвячена широкому висвітленню проблем жінок, а також їх участі в політиці та науці. Наприклад, в університетах США читають курси "Жіноче здоров'я", "Жінки і наука", "Жінки в японській історії" тощо, які виправляють однобокість попередніх підходів до суспільних процесів [1, с. 496].

Як відомо, гендерні дослідження в Україні були розпочаті у 1990-х роках ХХ ст. соціологами та літературознавцями. Так, зокрема, в системі наукових досліджень протягом 1993-95 рр. активно здійснювалась діяльність щодо вивчення статусу жінок, що в подальшому виокремилась в напрямок "жіночих досліджень". Активний розвиток таких досліджень призвів до появи гендерних відносин, започаткування гендерних досліджень та їхньої інституалізації, яка відбулась протягом 1995-2002 рр.

Українське суспільство при загальному егалітарному настрої є за своєю суттю патріархальним із відповідним розподілом гендерних ролей та соціальних функцій. Підтвердженням того, що держава Україна налаштована на комплексні гендерні зміни, є прийняті у 2005 р. Закон України "Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків", Указ Президента від 26 червня 2005 р. "Про вдосконалення діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків" та ін.

В Україні переважна частина досліджень гендерних відносин ініціюється і здійснюється міжнародними організаціями та їх представництвами (Програмою рівних можливостей ПРООН в Києві, ОБСЄ, МОМ, Британською Радою, Human Rights Watch та іншими), чи вітчизняними організаціями за рахунок міжнародних грантів (наприклад, Харківський центр гендерних досліджень – Фонд МакАртурів, Київський міжнародний інститут соціології – проект НаУКМА з Норвезьким інститутом міжнародних досліджень, Українсько-канадський проект "Громадська думка населення України про демократизацію", громадська організація "Жіночі перспективи" – Міжнародний фонд "Відродження" тощо) [2, с. 14].

Вагому роль у формуванні та реалізації гендерної політики відіграє ефективне управління гендерними процесами з боку держави і, насамперед, створення відповідних законодавчих ініціатив. Як учить світовий досвід, найефективніший спосіб закріпити більш-менш пристойне представництво жінок у владі – законодавчі гарантії. В одних країнах жіночі квоти передбачено в Конституції, в інших – у законах про партії чи виборчому законодавстві (як у Фінляндії, де обумовлено, що у виборчих списках має бути не менш як 40% кандидатів однієї статі). Серед 21 країни світу, де можуть похвалитися чоловічо-жіночим рівноправ'ям, у 17 – квотування за статтю закріплено законодавчо.

В Україні жіночі квоти вже кілька років намагаються провести через парламент, але безрезультатно. Закон "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" (діє з 1 січня 2006 року) не поставив крапки в дискусії про забезпечення жіночого представництва у владі. В ньому – жодного слова про "жіночі" відсотки у виборчих списках [3, с. 63].

Отже, виходячи із вище зазначеного, можна констатувати про поки що недостатнє підвищення рівня представництва жінок в політичній та адміністративно-управлінській діяльності; гендерні диспропорції у владних структурах України зумовлені високим рівнем скорочення кількості жінок на вищих рівнях органів державної влади й відмовою від квот

для жінок. Нагальною постає проблема щодо необхідності активного й системного впровадження гендерної паритетності у сфері державно-управлінських відносин.

Література

1. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К. : "КЛАС", 2004. – 536 с.
2. Т. Марценюк. За яких умов можлива успішна гендерна політика? Інституційна модель дослідження і регулювання гендерних відносин у Швеції та в Україні // Збірник доповідей Міжнародної науково-практичної конференції "Гендерні перетворення в Україні: осмислюючи стратегію і тактику" / Упоряди.: О. Плахотнік, Л. Гусякова. – Х. : Райдер, 2009. – 120 с.
3. Довідка журналу "Віче". – 2008. – № 1. – С. 63.